

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Hudební umění

Hoboj

DIPLOMOVÁ PRÁCE

KOMORNÍ TVORBA BOHUSLAVA MARTINŮ

BcA. Eva Otradovská

Vedoucí práce: Mgr. Jana Brožková

Oponent práce 1: MgA. Liběna Sequardtová

Oponent práce 2: prof. Mgr. Jiří Mihule

Datum obhajoby: 5. 6. 2018

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2018

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Music art

Oboe

MASTER'S THESES

CHAMBER MUSIC OF BOHUSLAV MARTINŮ

BcA. Eva Otradovská

Leader: Mgr. Jana Brožková

Examiner 1: MgA. Liběna Sequardtová

Examiner 2: prof. Mgr. Jiří Mihule

Date of Graduation: 5. 6. 2018

Academy degree: Master of Arts (MgA.)

Praha, 2018

Obsah

Obsah	i
Seznam obrázků	ii
Prohlášení	iv
Evidenční list	v
Poděkování	vi
1. Úvod	1
2. Bohuslav Martinů a jeho mládí	2
2.1. Dětství v Poličce	3
2.2. Studia v Praze.....	5
3. Bohuslav Martinů v České filharmonii	8
3.1. Stipendium do Paříže	10
3.2. Half – Time a jeho kritika	11
4. Charlotte Quennehen	14
5. Nesnáze a následné uznání v Americe	17
6. Komorní tvorba Bohuslava Martinů	22
6.1. Studentská léta (1903 - 1910)	22
6.2. Mladistvá tvorba (1910 - 1918)	23
6.3. Meziválečné období (1919 - 1930)	26
6.4. Tvorba v Paříži (1930 - 1940)	29
6.5. Tvorba v Americe (1941 - 1945)	33
6.6. Poslední tvůrčí období (1951 - 1959)	38
7. Seznam komorních skladeb Bohuslava Martinů	41
8. Závěr	45
Použitá literatura	46

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Bohuslav Martinů v roce 1943	1
Obrázek 2 - Bohuslav Martinů jako šestiletý, kolem roku 1896	2
Obrázek 3 - Foto Bohuslava Martinů v dětských letech	3
Obrázek 4 - Bohuslav Martinů jako student	7
Obrázek 5- Bohuslav Martinů spolu s Charlotte, Janem Zrzavým a Vítězslavem Nezvalem v Paříži roku 1934	13
Obrázek 6 - Bohuslav Martinů komponuje	15
Obrázek 7 - Manželé Martinů v roce 1932	16
Obrázek 8 -Charlotte a Bohuslav Martinů	16
Obrázek 9 - Bohuslav Martinů v roce 1945 Cape Cod, USA.....	18
Obrázek 10 - Manželé Martinů a Miloš Šafránek, New York 1944.....	19
Obrázek 11 - Bohuslav Martinů a Sergej Kusevickij v roce 1941	20
Obrázek 12 - Bohuslav Martinů v Bostonu u plakátu s anoncí premiéry Symfonie č. 3 v roce 1945	21
Obrázek 13 – Sergej Kusevickij a Bostonský symfonický orchestr v roce 1947..	21
Obrázek 14 - Soubor Trio d´Anches de Paris	31
Obrázek 15 -Pierre Fournier	33
Obrázek 16 - Houslista Misha Elmann.....	36
Obrázek 17 - Joseph a Lillian Fuchsovi.....	38
Obrázek 18 - Poslední období Bohuslava Martinů	40

Abstrakt

Komorní tvorba Bohuslava Martinů je jedna z významných kapitol ve skladatelově životě, která patří mezi obsáhlou část jeho tvorby. Cílem této práce je popsat jednotlivá období tohoto skladatele se zaměřením na jeho komorní díla. Charakteristika těchto děl se odvíjí od různých životních etap a dalších okolností, které silně ovlivnily život tohoto skladatele. Zatímco ve svém dětství začínal komponovat spíše drobnější skladby, tak již ve studentských letech mu jeho tvorba umožnila získat stipendium v Paříži a studovat pod vedením významného skladatele A. Roussela. Situace během druhé světové války ho však donutila emigrovat do Ameriky. Tam skládá svá nejdůležitější díla a po válce se vrací zpět do Evropy.

Klíčová slova: komorní tvorba, Bohuslav Martinů, Charlotte Martinů, Stanislav Novák, Polička, Praha.

Abstract

The chamber compositions of Bohuslav Martinů is one of the important chapters in the composer's life, which belongs to a large part of his work. The aim of this work is to describe individual periods with a focus on his chamber works. The characteristics of these compositions depend on different life stages of the author and other circumstances that have strongly influenced the life of this composer. While in his childhood he began to compose rather minor compositions, he was able to get a scholarship in Paris during the student years and to study under the direction of important composer A. Roussel. The situation during the Second World War unfortunately forced him to immigrate to America. There he composed his most important works and after the war he returned to Europe.

Key words: chamber music, Bohuslav Martinů, Charlotte Martinů, Stanislav Novák, Polička, Praha.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

KOMORNÍ TVORBA BOHUSLAVA MARTINŮ

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Evidenční list

Uživatel stvrzuje svým podpisem, že tuto práci použil pouze ke studijním účelům a prohlašuje, že jí vždy řádně uvede mezi použitými prameny.

Jméno	Instituce	Datum	Podpis

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Janě Brožkové za svědomité vedení této diplomové práce, během kterého mi věnovala svůj čas a poskytla mi mnoho důležitých připomínek.

1. Úvod

Bohuslav Martinů byl skladatel, který zkomponoval velké množství skladeb, jak orchestrálních, tak i komorních. Na jeho tvorbu měli vliv umělci, spisovatelé, malíři a přátelé, kteří mu byli blízcí a celoživotně ho podporovali. Jedna z událostí, která též významně ovlivnila jeho tvorbu, byla první i druhá světová válka.

Tato práce popisuje především jeho komorní tvorbu, kterou jsem si vybrala pro její četnost a pestré nástrojové obsazení v jednotlivých skladbách. Dalším významným důvodem pro zpracování zvoleného tématu byla moje záliba v hudbě Bohuslava Martinů. Myslím, že komorní tvorba by neměla být brána jako pouhý dodatek k velkým hudebním dílům.

Bohuslav Martinů rád používal velmi pestrou škálu barev jednotlivých nástrojů. Ve své diplomové práci jsem se věnovala obdobím, kterými B. Martinů za svého života prošel. Samostatnou kapitolu jsem věnovala jeho životu. Ta popisuje také události, které ho ovlivnily a motivovaly k jeho tvorbě.

Obrázek 1 – Bohuslav Martinů v roce 1943¹

Osud Bohuslava Martinů zavedl z rodné Poličky, přes Evropu až za oceán, kde se musel často potýkat s neshodami. Martinů byl člověk klidný, moudrý a co se hudby týče velmi tvořivý. Moc toho nenamluvil a své veškeré emoce a pocity vkládal právě do hudby. Přes všechny nepříznivé události, ať už vliv války či odchod jeho nejbližších, dokázal vytvořit mnoho krásné hudby.

¹ Wikipedia. [online][cit. 19. 4. 2018] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bohuslav_Martin%C5%AF

2. Bohuslav Martinů a jeho mládí

Bohuslav Martinů se narodil v prosinci roku 1908 na Českomoravské vysočině ve městě Polička. Zde prožil své dětství a složil i svou první komorní skladbu. Byl to smyčcový kvartet, se kterým uspěl u přijímací zkoušky na konzervatoř do Prahy. V Poličce ho místní považovali za opravdový talent a vkládali do něj velké naděje.

Vztah k umění získal od svého otce, který se zajímal o veškeré kulturní dění ve městě a také byl členem ochotnického divadelního spolku. Díky podpoře svých rodičů i městské rady získal stipendium, které mu umožnilo studovat v Praze.

V roce 1906 nastupuje na Konzervatoř do Prahy, kde stráví téměř čtyři roky. Poté studia hry na housle zanechává a věnuje se pouze kompozici. Hojně se účastní všech možných kulturních akcí. V divadlech a na koncertech sbírá inspiraci pro svou tvorbu. Potkává také velmi důležitou osobu, která bude mít zásadní vliv na jeho budoucí kariéru.

Je to právě jeho pozdější kolega, houslista Stanislav Novák, který mu pomůže dostat se do České filharmonie. Zanedlouho se Bohuslav Martinů stává jejím členem a zastává pozici druhých houslí.

Obrázek 2 - Bohuslav Martinů jako šestiletý, kolem roku 1896²

² Wikipedia. [online][cit. 27. 4. 2018] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bohuslav_Martin%C5%AF

2.1. Dětství v Poličce

Bohuslav Martinů se narodil 8. prosince roku 1890 ve městě Polička v malé světnici ve věži kostela sv. Jakuba. V této skromně zařízené místnosti žila celá jeho rodina. Do věže vedlo sice 193 schodů³, ale odměnou za to byl krásný výhled na celé město. V tomto prostředí strávil 12 let, což bylo téměř celé jeho dětství. I přes chudobu, která ho celé dětství obklopovala, se jeho hudební talent úspěšně rozvíjel.

Obrázek 3 - Foto Bohuslava Martinů v dětských letech⁴

Otec Ferdinand byl svou původní profesí švec a maminka Karolína se starala o chod domácnosti. Malý Bohuslav vyrůstal společně ještě se dvěma sourozenci.⁵ Jeho starší bratr František byl velmi zdatným malířem a restaurátorem. Jeho sestra Marie pomáhala matce s domácností.

Příjmy z obuvnické živnosti byly bohužel pro rodinu nedostačující, a tak se musel otec začít poohlížet po jiném zaměstnání. Naštěstí se mu podařilo získat roku 1889 od městské rady města Poličky místo pověřného při kostele sv. Jakuba. Díky tomu získala rodina další příjem a dostala se tak z tíživé finanční situace.

S novým zaměstnáním bylo kromě platu spojeno také několik dalších výhod, a to konkrétně:

³ Mihule 1966, s. 9

⁴ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 25. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1890-1902/>

⁵ Mihule 1974, s. 8

„služební plat z pokladny obecní 150 zl., pak dle usnesení místního zastupitelstva města Poličky uvnitř hradeb ze dne 14. srpna 1889 topivo pozůstávající z osmi trojmetrů tvrdého dříví z městských lesů, příspěvek na světlo 20 zl., a za zvonění a klekání odměnu 12 zl., z důchodův místních téhož města uvnitř hradeb...“⁶

Za tuto odměnu byl pověřný pověřen třemi základními povinnostmi, které mu byly uloženy ustanovením rady města Polička:

- „1. Konati jako stráž proti ohni hlídku ve dne i v noci,*
- 2. natahovati a bítí hodiny věžní, a*
- 3. zvoniti klekání ráno, v poledne a večer.“⁷*

Otec si ponechal kromě povinností pověřného i původní obuvnické zaměstnání, a tudíž se rodině žilo mnohem lépe. Jak již bylo zmíněno, otec Bohuslava Martinů se zajímal o kulturu ve městě. Nejvíce ho zaujalo divadlo, a tak se stal členem ochotnického spolku Tyl, do kterého často bral i syna Bohuslava.

V roce 1897 začal Bohuslav docházet do Měšťanské školy v Poličce, byla to vlastně jediná škola, kterou Martinů dokončil.⁸ Hned jak začal chodit Bohuslav do školy, zapsal ho otec do hodin houslí k učiteli Josefu Černovskému. Tím ho nasměroval k jeho budoucímu povolání.

„Vděčně vzpomínám na Černovského. Jeho lekce byly výborné a dík jemu jsem již za dětských let poznal a přebral s ním ouvertury všech klasických oper. Doma pak jsem to všechno zase opakoval, nahoře na poličské věži, kde jsem dával své první koncerty, jež dole na náměstí bylo dobře slyšeti. Černovský byl první, jenž poznal mou lehkost k improvizaci a vybízel mne k záznamu mých prvních dětských skladeb.“⁹

Tato vzpomínka napsaná Bohuslavem Martinů v roce 1930 prokazuje, že se u něho už v dětství rozvíjela nejen technika hry na housle, ale také cit ke skládání. Uměl naslouchat a rychle se učil. Jeho pokroky ve hře na housle postupně začali vnímat i obyvatelé Poličky. Když Bohuslav cvičil doma ve věži, byl slyšet dole ve

⁶ Nedbal 1965, s. 8

⁷ Nedbal 1965, s. 8

⁸ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 20. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1890-1902/>

⁹ Nedbal 1965, s. 9

městě a místní obyvatelé ho rádi poslouchali. Už tehdy se projevoval jeho mimořádný talent, který mu dával naději stát se věhlasným hudebníkem.

Další významná změna přišla v roce 1902, kdy se celá rodina díky otcově dalšímu zaměstnání mohla přestěhovat do výrazně většího domu přímo na náměstí v Poličce.^{10,11} Tou prací byla dobře placená pozice úředníka v místní spořitelně a tak se již rodina nemusela nadále tísnit v jedné místnosti.

Společně s hrou na housle se věnoval i kompozici. V roce 1903 složil svou první skladbu. Jednalo se o již zmíněný smyčcový kvartet Tři jezdcí na námět básně Jaroslava Vrchlického.¹² O dva roky později v roce 1905 má své první vystoupení v hostinci v Borové a v roce 1906 vystupoval také v Poličce. Tam má takový úspěch, že na jeho základě získává stipendium rady města Poličky. Díky tomu může jít studovat do Prahy na konzervatoř. Redaktor z místních novin napsal:

„Máme před sebou mladíka nadaného a nadějného. Nic jiného není potřebí, než aby se chudého toho mladíka ujal některý obětavý mecenáš nebo jiná korporace, aby dostati se mohl do konzervatoře. Troufáme si tvrditi, že by mohl jednou dělati svému mecenáši i Poličce čest. Kdo můžeš pomociž!“¹³

Pro Bohuslava Martinů bylo rodné město Polička velmi důležité. Svě city a myšlenky spojoval právě s krajinou svého rodiště. Přesto jeho životní cesta vedla z Poličky přes Prahu, Paříž, USA až do Švýcarska. Později se stal velmi uznávaným světovým skladatelem, ale ve svých skladbách se neustále vracel k vzpomínkám na své mládí v Poličce. Zde, na Českomoravské vysočině začal komponovat i první významnější skladby, poznal zde své první učitele hudby. Ať už byl kdekoliv, vždy se jeho myšlenky vracely ke kraji, ve kterém se narodil a do kterého se vždy rád vracel.

2.2. Studia v Praze

Po zmiňovaném úspěšném vystoupení v poličském hostinci v roce 1906 dostal Bohuslav malé stipendium od městské rady města Polička, což mu umožnilo

¹⁰ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 20. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1890-1902/>

¹¹ Český hudební slovník osob a institucí. [online][cit. 22. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=6114

¹² Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 20. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1903-1910/>

¹³ Mihule 1966, s. 10

přihlásit se na Konzervatoř do Prahy.¹⁴ A tak se o letních prázdninách vydává spolu s maminkou na cestu do Prahy. Jel se představit odborníkům z konzervatoře jak ve hře na housle, tak i v kompozici. Na přijímací zkoušce předložil též svoji prvotinu: smyčcový kvartet Tři jezdci na náměty balady Jaroslava Vrchlického. Příjímací komise byla spokojená, a tak Bohuslav Martinů začíná studovat v Praze v houslové¹⁵ třídě Štěpána Suchého.¹⁶

Praha ho uchvátila především bohatým kulturním děním. Navštěvoval koncerty České filharmonie, operní představení v Národním divadle a chodil do kaváren a knihoven. Tyto zážitky byly pro něj nové a inspirující. Mezi tím vším se seznamoval s řadou významných lidí z oblasti hudební, literární i výtvarné.

Zpočátku mu studium na konzervatoři připadalo jako snadná záležitost. To se ovšem záhy změnilo. Na této škole vyučovali nejlepší kantoři té doby z řad členů předních českých orchestrů. Jejich nároky na studenty byly vysoké a vyžadovali od nich, aby svůj talent podporovali pílí a svědomitým přístupem ke studiu.

Martinů se dozvěděl, že nejen talent ale i píle jdou ruku v ruce se zvládnutím hry, v jeho případě, na housle. Studia na konzervatoři pro něj začala být náročná a Martinů se nedokázal plně soustředit na svou uměleckou činnost. Brzy se začalo ukazovat, že bez úmorné práce na rozvíjení techniky hry a dalších požadavků mladý Martinů nestačí. Jeho umělecké zapálení mizelo čím dál tím více.

Martinů byl ve druhém ročníku zařazen mezi žáky se slabším prospěchem. Záhy dostává nového učitele houslí – Jindřicha Bastaře¹⁷, ale ani ten není s výkony Bohuslava Martinů spokojen. Jeho výsledky jsou čím dál horší a tak se stane, že na konci druhého ročníku zcela propadá.

¹⁴ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 20. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1903-1910/>

¹⁵ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 20. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1903-1910/>

¹⁶ Diplomová práce: ANALÝZA ORCHESTRÁLNÍCH A VOKÁLNĚ INSTRUMENTÁLNÍCH SKLADEB BOHUSLAVA MARTINŮ MEZI LETY 1939 – 1945. [online][cit. 22. 3. 2018]. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/2476/1/diplomova%20prace.pdf>

¹⁷ Diplomová práce: ANALÝZA ORCHESTRÁLNÍCH A VOKÁLNĚ INSTRUMENTÁLNÍCH SKLADEB BOHUSLAVA MARTINŮ MEZI LETY 1939 – 1945. [online][cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/2476/1/diplomova%20prace.pdf>

O Velikonocích roku 1909 skládá Elegii pro housle a klavír. Právě tato skladba mu umožnila přestup na oddělení varhanní, kde se učila také kompozice.¹⁸ Díky tomu studium houslí zcela zanechal. Bohužel dne 4. června 1910 je ze školy stejně „propuštěn pro nenapravitelnou nedbalost.“¹⁹ Tento rok se také uvádí jako počátek jeho kompoziční činnosti. Během několika málo letních dnů skládá dvě velké orchestrální skladby: Smrt Tintagilova a Anděl smrti. Také vzniká řada písní.²⁰ V prosinci roku 1911 se neúspěšně pokusil o složení státní závěrečné zkoušky, která by mu bývala umožnila vyučovat na hudební škole.²¹

Obrázek 4 - Bohuslav Martinů jako student²²

¹⁸ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1903-1910/>

¹⁹ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 26. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1903-1910/>

²⁰ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 26. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1903-1910/>

²¹ Hejzlar 1989, s. 20

²² Harmonie line: Mistrovská díla Bohuslava Martinů. [online][cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/mistrovska-dila-bohuslava-martinu.html>

3. Bohuslav Martinů v České filharmonii

Po vypuknutí první světové války v roce 1914 se Bohuslav Martinů uchýlil zpět do své rodné Poličky, která mu poskytovala klidné prostředí pro jeho tvorbu. Stále ale přemýšlel o návratu do Prahy, která mu poskytovala díky bohatému kulturnímu životu ideální podmínky pro jeho komponování. Válečné období mu neposkytovalo dostatečný klid a zázemí. Pro Bohuslava Martinů to byla těžká doba. Naštěstí mu pomohl jeho kolega a přítel z dob studií houslista Stanislav Novák. Tou dobou už byl koncertním mistrem České filharmonie a tak mu nabídl externí spolupráci u druhých houslí. Působení v České filharmonii bylo pro Bohuslava Martinů další velkou životní etapou v jeho uměleckém růstu.

Téměř každodenní práce v orchestru umožňovala Bohuslavu Martinů naslouchat hudbě, zvláště pro něj jako skladatele to bylo velkou inspirací. Zde se také dožil úspěchu jako skladatel, když mu v roce 1919 orchestr spolu s Hlaholem provedl jeho Českou rapsodii pro baryton, smíšený sbor, orchestr a varhany. Tato raná skladba je jak projevem vlasteneckého citění, tak i reakcí na rozpad rakouskouherské monarchie.

V tom samém roce byl Martinů vybrán jako externí hráč na housle do orchestru Národního divadla, se kterým jel na turné do Paříže, Londýna a Švýcarska. Turné se zúčastnilo také Pěvecké sdružení pražských učitelů, Moravských učitelů a České kvarteto. V té době to byl jeden z největších souborů, který reprezentoval českou hudbu v zahraničí.

Z celého zájezdu na Martinů udělala největší dojem Paříž. Toto velké město ležící nad Seinou ho tak ohromilo, že nepochyboval o tom, že se do něj určitě vrátí. To ještě Martinů netušil, že právě Paříž určí jeho další životní cestu. Po návratu z turné získal stálé místo ve filharmonii a v čele orchestru stanul nový šéfdirigent Václav Talich. Spolupráce s Talichem byla pro Bohuslava Martinů výjimečná jak z pohledu hráče, tak skladatele. Nejen že si pod vedením Talicha každý den tříbil interpretační vkus, ale také v něm našel pochopení pro své skladby.

*„ Já sám pro sebe jsem pyšný, že jsem kus života mohl jít s Tebou, pracovat s Tebou a mít i určitou část Tvého života pro sebe, a to jsou věci, jež hřejí, potěší“.*²³

²³ Nedbal 1965, s. 14-15

Takhle se vyjádřil Martinů v jednom dopise k několikaletému vztahu s Talichem. Práce ve filharmonii naplnila život Bohuslava Martinů ještě jednou důležitou událostí. Bylo to provedení symfonie „Báseň lesa“ Alberta Roussela, která byla v roce 1920 na programu sezóny. Právě tuto symfonii Báseň lesa provedl na podzim Václav Talich. Bohuslav Martinů byl tímto dílem úplně unesen, a Talich se k tomu vyjádřil takto:

„Martinovi z toho hořela hlava. Vyžádal si v archivu České filharmonie partituru k soukromému studiu a ponořil se do její analýzy s tak oddanou vášnivostí, že všechen dosavadní obdiv pro francouzskou, zejména impresionistickou hudbu ustoupil do pozadí před tímto novým, poněkud mysticky zabarveným zjevem. Albert Roussel se stane Martinovi ukazatelem nové cesty, jeho vytouženým cílem hudebního studia. Je k tomu ovšem zapotřebí určité odvahy – opustit milovanou Paříž, zřeknout se řady dobrých přátel a s hrstkou krejčárků v prázdné kapse směle se pustit do města, jehož řeč sotva ovládáme a stavět si od základu novou cestu, zbavenou vší staropražské vyšlapané tradičnosti.“²⁴

Bohuslav Martinů byl odvážným člověkem a nic ho na cestě za dobrodružstvím nezastavilo. To ještě netušil, že v roce 1923 odcestuje do Paříže, která se mu stane na 17 let novým domovem. V deníku, který si Martinů poctivě vedl, stálo:

„To, co mne nutilo poznati francouzskou kulturu, byly závažnější věci. Instinktivně jsem cítil už v mládí, kde jsem nemohl ještě nic analyzovati a uvažovati, že mnoho věcí, názorů se nám předkládá, které nenalézají a nemohou naléztí ohlas v naší národní duši, v našem národním českém projevu, a že jsou to věci uměle udržované, které náš přirozený duševní vývoj zatahují na pole, jež není českým výrazem, a stává se karikaturou a zbytečný, vyčerpáváním energie. Snad jsem vše přeháněl, ale tento neklid byl ve mně a byl potvrzován na každém kroku, ačkoli velká většina minulé i tehdy současné tvorby mne zase utvrzovala v mém soudu.“²⁵

²⁴ Nedbal 1965, s. 15

²⁵ Nedbal 1965, s. 15-16

3.1. Stipendium do Paříže

Bohuslavu Martinů se v roce 1923 se podařilo získat stipendium v Paříži, kde byl jeho profesorem vynikající skladatel Albert Roussel, kterého tolik obdivoval. S minimem finančních prostředků a bez jakýchkoliv příprav tedy odjel do neznámé Paříže. Bylo to odvážné rozhodnutí, odjet do cizího města bez znalosti jazyka zcela sám.

To ještě netušil, že ho toto město i země natolik uchvátí, že tu setrvá několik dalších let. Seznámil se tu s novým hudebním směrem - avantgardou 20. let a skupinou umělců Pařížská šestka. Nejen avantgarda ho ovlivnila, ale i hudba Igora Stravinského. Sám Martinů poté představoval jednu z hlavních osobností skladatelské skupiny École de Paris. Tato nadšená skupina umělců, v čele s Bohuslavem Martinů, chtěla ukázat nový směr toku hudby. Do této skupiny zakládajících patří: Martinů, jeho rumunský přítel Marcel Mihalovici, švýcar Conrad Beck a maďarský skladatel Tibor Harsányi. Později do této skupiny přibyli další členové: Alexandre Tansman a Alexander Tcherepnin.

Ve Francii nakonec pobýval až do roku 1940, poté už se do své rodné vlasti bohužel nikdy nevrátil. A proto napsal domů:

„Musel bych se roztrhnout na několik částic, abych mohl být všude a musel bych dostat Nobelovu cenu, abych si všude mohl koupit lístky. Je zde samý Stravinskij, Honegger a všichni moderní lidé a bude tu Ruský balet a Švédský balet a Kubelík a samá takováhle pěkná společnost. Také jsem se seznámil s mnoha malíři, jako je Picasso, Gris, Derain, a budu též představen Stravinskému, který je s nimi velmi zadobře.“²⁶

Po letech často uvažoval o tom, proč žil a tvořil mimo rodnou zemi. A proto si poznamenal:

„Instinktivně jsem cítil už v mládí, že se nám předkládá mnoho věcí a názorů, které nemohou nalézt ohlas v naší národní duši, v našem národním českém projevu, a že jsou to věci uměle udržované, které náš přirozený duševní vývoj zatahují na pole, jež není českým výrazem, a stává se karikaturou a zbytečným vyčerpáváním energie. Snad jsem vše přeháněl, ale tento neklid byl ve

²⁶ Časopis Harmonie. [online][cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/z-nevydanych-textu-muzikologa-vladimira-lebla-igor-stravinskij-a-bohuslav-martinu.html>.

*mně a byl potvrzován na každém kroku. Zkrátka viděl jsem, že náš přirozený projev i národní charakter odpovídá spíše konkrétnosti, zdravému promýšlení než různým záhadně zamotaným metafyzickým systémům, které byly do nás vtlačovány, a jež se zdály být daleko hodnotnější a hlubší, přestože hloubka byla zřejmě jen verbální, bez důkazu a bez váhy, alespoň pro mne. Také jsem cítil, že tento výklad ne právě shoduje s duševními projevy našich velkých lidí, kde jsem vždy našel spíše konkrétnost a zdravý emocionální postoj tvůrčí než záhady a problémy. A tak jsem šel do Francie, ne abych tam hledal svoji spásu, nýbrž abych si potvrdil svůj názor."*²⁷

V polovině 20. let si Martinů začíná tvořit svůj osobitý styl. Prošel obdobím civilismu, ve kterém zkomponoval skladby Half-time a La Baggare. Další etapou bylo jazzové období, do kterého patří skladby Kuchyňská revue a Jazzová suita. V některých dílech se nechal inspirovat i folklorem. Právě prvky folkloru jsou obsaženy v dílech například Hry o Marii a Kytice (zde se inspiruje lidovými prvky z Vysočiny). Od třicátých let se postupně dostává do povědomí jako známý skladatel, jehož skladby zaznívají na předních světových pódiiích (Londýn, Boston, Paříž a mnoho dalších). U nás hudbu Bohuslava Martinů propagoval především Václav Talich, tehdejší šéfdirigent České filharmonie.²⁸

3.2. Half – Time a jeho kritika

Na přání Václava Talicha v roce 1924 zasílá pro abonentní koncerty České filharmonie na tu dobu velmi originální skladbu – Half – Time. Česky řečeno „Poločas fotbalového zápasu“. Martinů se nechal inspirovat fotbalovým zápasem, ruchem hry a skandováním. Tuto novátorskou skladbu publikum ani kritici bohužel nepřijímají s velkým nadšením. Bohuslav Martinů je označen za skladatele, který je velmi silně ovlivněn I. Stravinským. Proto je Half - Time považován za neoriginální skladbu. Též je mu vyčítán vliv Arthura Honnegera jako autora skladby Pacifik 231, jehož motivy se B. Martinů také nechal ovlivnit. Jeden z kritiků dokonce napsal:

²⁷ Časopis Harmonie. [online][cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/z-nevydanych-textu-muzikologa-vladimira-lebla-igor-stravinskij-a-bohuslav-martinu.html>

²⁸ Bohuslav Martinů. [online][cit. 27. 4. 2018]. Dostupné z: http://csbh.cz/sites/default/files/Martinu_Bohuslav_PL_uroven_C.pdf

„Hraje se, až to může bubínky potřhat, ale docela pro nic za nic. Ani hudebně tu nic není. Jediný motiv skladby není vůbec od Martinů, nýbrž zjevně ražení Stravinského Petrušky. Ale to patrně nevádí, zde je prostě účelem sekat noty, čím různěji, tím lépe. Pravá kopaná v hudbě.“²⁹

Martinů si tuto kritiku nenechal líbit a do Prahy brzy posílá článek s názvem: *„Případ Half- Time čili tragédie rozloženého trojzvuku“³⁰* V něm píše, že není typ člověka, který je netrpělivý, že čekal deset let, než se jeho skladby začaly objevovat v programech. Ohradil se také proti rčení, že je plagiátor. Vytkl také všem kritikům, že vůbec neznají osobnost Igora Stravinského.

„Nejsem člověk, který nedovede čekat, dokázal jsem to již tím, že jsem čekal deset let, než se moje díla začala objevovat na programech. Ale rozhodně se musím ohradit z obvinění z plagiátorství, které takřka unizono bylo na mne vzneseno. Vy všichni jste řekli svoje mínění. Dovolte mi, abych řekl i svoje. A to je, že vůbec neznáte Stravinského.“³¹

Bohuslav Martinů nepatřil ke skladatelům, kteří se by se kvůli negativním kritikám zastavili, a byli zachmuřeni. Vše zlé je pro něco dobré a chvíli na to se ukázalo, že Half-Time je jednou z prvních moderních skladeb Bohuslava Martinů, která byla ceněna jako nové umění. Byla to skladba, která byla zcela oprostěna od prvků romantismu.

²⁹ Časopis Harmonie. [online][cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/z-nevydanych-textu-muzikologa-vladimira-lebla-igor-stravinskij-a-bohuslav-martinu.html>

³⁰ Časopis Harmonie. [online][cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/z-nevydanych-textu-muzikologa-vladimira-lebla-igor-stravinskij-a-bohuslav-martinu.html>

³¹ Časopis Harmonie. [online][cit. 16. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/z-nevydanych-textu-muzikologa-vladimira-lebla-igor-stravinskij-a-bohuslav-martinu.html>

Obrázek 5- Bohuslav Martinů spolu s Charlotte, Janem Zrzavým a Vítězslavem Nezvalem v Paříži roku 1934 ³²

³² Zprávy idnes.cz.[online][cit. 25. 4. 2018]. Dostupné z:
https://brno.idnes.cz/foto.aspx?r=brno-zpravy&c=A180406_393713_brno-zpravy_vh&foto=OB60b75b_martinuaprateleparis1934.jpg

4. Charlotte Quennehen

Velmi důležitou osobou v životě Bohuslava Martinů byla jeho žena Charlotte Léonie Victorine Martinů – Quennehen. Narodila se dne 21. července 1894 do chudé rodiny ve vesnici Ochancourt. Navštěvovala krejčovskou školu a poté si našla zaměstnání přímo v Paříži. Pracovala v dílnách jako švadlena. Jednoho dne, roku 1926 se mladá Charlotte se svou přítelkyní vydala do místního cirkusu, protože byly lístky drahé, zakoupily si nejlacinější lístky do poslední galerie. Za nimi seděl vysoký, mladý muž, který svým smíchem Charlotte tak upoutal, že se na něj musela stále otáčet. Byl to Bohuslav Martinů.

Ten den se stal pro Charlotte osudným. O pauze mezi představením v manéži se tento mladý muž k ní naklonil a podal jí lísteček. Uvnitř byla jeho adresa: Bohuslav Martinů, 11 bis, rue Delambre.³³ Druhý den mu napsala krátký dopis, ve kterém stálo, že se sejdou před biografem Auteuil.

Další týden navštívili kino a hned si sjednali další schůzku. První společný čas trávili výlety v okolí Paříže a jako zamilovaní vymýšleli plány do budoucna, ale ne všechny jejich sny se jim splnili.

Do té doby se Charlotta s hudbou a uměním nikdy nesečkala, hudební svět byl pro ni něčím novým. Svatba se konala 21. března roku 1931 v Paříži. Charlotte spolu s manželem prožívala období jeho úspěchů. Na druhé straně to bylo neustálé stěhování, zpočátku skromné výdělký a nepravidelné příjmy. Charlotte se i tak o svého muže neustále starala a byla mu celoživotní oporou. Bohuslav se tedy mohl plně soustředit na svou tvorbu a nerušeně komponovat. Charlotte vzpomíná na Bohuše při práci:

„Často jsem pozorovala Bohuše při počátku nového díla. Byl hluboce zamyšlený, jakoby rozpolcený, neklidný a dlouho váhal. Ale v okamžiku, kdy napsal na papír první notu, neustal psát, brána se otevřela. Stalo se též, že po každodenní procházce ihned usedl ke klavíru a dal se do psaní. Melodiemi a akordy se to v jeho hlavě jen hemžilo, musel je krotit a dát jim formu.[...] Byly dny, kdy

³³ Martinů 1971, s. 11

*se Bohuš tak zakousl do komponování, že začal ráno v půl osmé a nepřestal až v šest večer, byl úplně posedlý. Když nemohl pracovat, nebyl šťasten.*³⁴

*Obrázek 6 - Bohuslav Martinů komponuje*³⁵

Bohužel v roce 1941 se vše zhatilo, začala válka a byli nuceni odejít do Ameriky. Z rodné země Bohuslava Martinů přicházely špatné zprávy. Hrozilo, že se domů už nikdy nevrátí. To se stalo také pravdou.

Sama Charlotte navštívila Československo až v roce 1959, to byl i rok, kdy Bohuslav Martinů na následky rakoviny zemřel. V roce 1975 získala čestné občanství města Poličky a o dva roky později založila Společnost Bohuslava Martinů a stala se její čestnou členkou. Od roku 1977 jezdila pravidelně do Poličky a tam se starala o šíření hudby svého manžela.

³⁴ MARTINŮ, Charlotte. Můj život s Bohuslavem Martinů. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1971, s. 19 – 20.

³⁵ Opera Plus. [online][cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://operaplus.cz/operni-a-baletni-dila-bohuslava-martinu-1/>

Obrázek 7 - Manželé Martinů v roce 1932³⁶

Manželka Charlotte zemřela v listopadu roku 1978 ve francouzském městě Villiers le Bel. Její přání bylo být pochována spolu s manželem na hřbitově v Poličce.

Obrázek 8 -Charlotte a Bohuslav Martinů³⁷

³⁶ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online].[cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1931---1939/>

³⁷ Bohuslav Martinů: 120 let výročí narození Charlotte Martinů.[online].[cit. 26. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/aktuality/252-120-vyroci-narozeni-charlotte-martinu/>

5. Nesnáze a následné uznání v Americe

Druhá světová válka donutila Bohuslava Martinů opustit evropský kontinent, a tak v roce 1941 emigroval do Ameriky.³⁸ Jeho cesta směřovala přes Francii, Španělsko a Portugalsko a díky jeho známým na americkém kontinentu se mu podařilo získat vstupní vízum. Dále mu velmi pomohli přátelé ve Švýcarsku, kteří mu poskytli finanční pomoc. Bohuslav Martinů připlouvá do Ameriky již jako renomovaný evropský skladatel. V přístavu ho vítají známí a přátelé:

*„konsul Hajný, který nás vysvobodil z procedury vstupu do Ameriky, která se pro nějaké nedostatky v dokumentech utvářela špatně.“*³⁹

Na jeho počest je uspořádána ze strany amerických skladatelů recepce. Všichni se snaží Bohuslava Martinů podpořit. Díky tomu je velmi rychle přijat mezi umělce na americké půdě. Z jeho příjezdu se těší i krajané, které válečná situace donutila emigrovat za oceán. Mezi těmito lidmi byl i známý skladatel Jaroslav Ježek, který se také před válkou uchýlil do exilu.

*„Martinů už prý je taky na cestě a má přijeti už v pondělí a Hostovský a Firkušný už jsou zde, takže tady budeme mít všechny ty intelektuálové. Tak abychom tady někde otevřeli Mánes nebo Slavii.“*⁴⁰

Vzhledem k novému prostředí v USA začíná Bohuslav Martinů komponovat s určitými rozpaky. Mezi první jeho skladby z tohoto období patří klavírní Mazurka, která byla napsána na počest Paderewskému.

Další skladbou byla Koncertantní suitě pro housle a orchestr⁴¹, která vznikla na popud jeho přítele houslisty Samuela Dushkina. Bohuslav Martinů tuto orchestrální skladbu definitivně dokončuje až roku 1945.

Život v Americe nebyl pro Bohuslava Martinů snadný, ani po dvou měsících pobytu se zde zcela nezaklimatizoval, což sám komentoval v roce 1941 následujícími slovy:

³⁸ Mihule 1974, s. 112

³⁹ Mihule 1974, s. 114

⁴⁰ Mihule 1974, s. 114

⁴¹ Mihule 1974, s. 114

„Život je zde rozdílný od Evropy a je potřebí trochu delší doby, aby si člověk zvykl, atmosféra je zcela jiná. Pracoval jsem s Dushkinem, ale ještě ne tak, jak jsem zvyklý.“⁴²

Obrázek 9 - Bohuslav Martinů v roce 1945 Cape Cod, USA⁴³

Ani angličtina mu zpočátku moc nešla: *„začínám trochu mluvit“⁴⁴* píše v jednom dopise domů, *„hlavně chceme studovat o prázdninách, které strávíme na jednom ostrově s našimi americkými přáteli... Jsem si jist, že až budu umět dobře mluvit anglicky, dostanu místo na konzervatoři – mnohem radši bych byl na jiné konzervatoři, jak víte; ale to přijde jednoho dne také, jsme si tím zde jisti, ale ne tak brzy, jak bychom si přáli.“⁴⁵*

V červnu roku 1941 Bohuslav Martinů opouští břehy Ameriky a odjíždí k manželům Šafránkovým na ostrov nedaleko New Yorku. Zde dokončil Sinfoniettu giocosu pro klavír a malý smyčcový orchestr, se kterou vystoupila v Carnegie Hall klavíristka Germaine Leroux o rok později.

Ostrov, o kterém se zmiňuje v dopise, se jmenuje Island Martha's Vineyard. Na něm vznikalo v roce 1941 Concerto da camera pro housle, smyčcový orchestr,

⁴² Mihule 1974, s. 114

⁴³ Harmonie line. [online][cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/prispevek-martinu-k-modernimu-tanci-v-americe.html>

⁴⁴ Mihule 1974, s. 114

⁴⁵ Mihule 1974, s. 114

klavír a bicí nástroje. Byla zkomponována na objednávku dirigenta a houslisty Paula Sachera a jeho komorní Basilejský orchestr. Stejně tak jako houslový koncert, který komponoval Martinů posléze.⁴⁶

Další významnou osobností, která se zasloužila o to, aby se jméno Martinů po USA rychle šířilo, byl dirigent Sergej Kusevickij. Právě on náhodou zachránil velkolepé dílo – Concerto grosso, které Martinů považoval za ne zcela zdařilou práci. Provedení této skladby s Bostonským orchestrem znamenalo pro Bohuslava Martinů nový příliv energie, jakési povzbuzení do další tvorby.

„Můj první osobní styk s jedinečným orchestrem bostonským byl šťastný. V orchestru je mnoho Francouzů, kteří mne přivítali srdečně a vřele, stejně jako i ostatní část orchestru, takže jsem se náhle cítil jako doma a jako bych byl s nimi vždy byl, nebo jako bych byl u třetího pultu České filharmonie. A tak jsem se stal ihned jakýmsi adoptovaným členem tohoto ensemblu a toto spojení dosud trvá. Je těžko vypsati, jak mi to v té době pomohlo...“⁴⁷.

Obrázek 10 - Manželé Martinů a Miloš Šafránek, New York 1944⁴⁸

Bohuslav Martinů píše z New Yorku Paulu Sacherovi:

„Začínám si zvykat na nový život, velmi odlišný, a já mám hodně důvěry, neboť mám svůj plán, který jsem vždy sledoval a změna prostředí na něj může

⁴⁶ Mihule 1974, s. 115

⁴⁷ Nedbal 1965, s. 44

⁴⁸ Časopis Harmonie. [online][cit. 25. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/pripad-sonaty-pro-klavir-od-jarostava-jezka-2.html>

*mít vliv.*⁴⁹ Concerto da camera nevznikalo úplně lehce, ale přesto je to vyžralá kompozice. Řadí se do skupiny vrcholných děl z období pařížského finále. Přesto, že skladba vznikala v Americe, jsou z ní cítit poslední léta Bohuslava Martinů v Paříži.⁵⁰ Koncem srpna roku 1941 píše do rodné Poličky:

*„My jsme stále na tom ostrově a já jsem dokončil houslový koncert pro Paula Sachera“ a v říjnu k tomuto dopisu dodává: „Ten houslový koncert je už u p. Sachera, poslal mi telegram, že je tím nadšen, a zde o tom vyšla noticka v novinách – najednou se o to zajímá mnoho virtuosů, mezi nimi také Bronislav Huberman, který je současný největší houslista, tak to by mi naráz udělalo velkou reklamu.“*⁵¹

Obrázek 11 - Bohuslav Martinů a Sergej Kusevickij v roce 1941⁵²

Ke skladbám, které vznikly v roce 1941 dílech Violoncellová sonáta a Fantasie a Toccata pro klavír. Zde je už znát, že Bohuslav Martinů již vstřelil nové prostředí a reagoval na zdejší hudební podněty.

V roce 1942, vznikl cyklus pro zpěv a klavír Nový Špalíček, klavírní kvartet a také první symfonie.⁵³ V tomto roce mu bylo nabídnuto místo profesora skladby v Berkshiru. Spolu s ním tu vyučoval například Aaron Copland a další pedagogové. Po dokončení první symfonie se věnoval ještě Koncertu pro dva klavíry a orchestr a Houslovému koncertu č. 2.⁵⁴ V roce 1944 zkomponoval Houslovou sonátu č. 3.⁵⁵

⁴⁹ Mihule 1974, s. 115

⁵⁰ Mihule 1974, s. 115

⁵¹ Mihule 1974, s. 115

⁵² Glossary: Člověk Martinů. [online][cit. 25. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.mbglosy.com/2014/09/clovek-martinu.html>

⁵³ Hejzlar 1989, s. 68

⁵⁴ Hejzlar 1989, s. 68-69

⁵⁵ Hejzlar 1989, s. 73

O rok později zarmoucen smrtí svého dlouholetého přítele houslisty Stanislava Nováka komponuje Symfonii č. 4.⁵⁶

Obrázek 12 - Bohuslav Martinů v Bostonu u plakátu s anoncí premiéry Symfonie č. 3 v roce 1945⁵⁷

Obrázek 13 - Sergej Kusevickij a Bostonský symfonický orchestr v roce 1947⁵⁸

⁵⁶ Hejzlar 1989, s. 73

⁵⁷ Harmonie line. [online][cit. 28. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/bohuslav-martinu-a-sergej-kusevickij.html>

⁵⁸ Peabody: The Boston Symphony Orchestra. [online][cit. 27. 4. 2018]. Dostupné online z: <http://www.peabodyawards.com/award-profile/the-boston-symphony-orchestra>

6. Komorní tvorba Bohuslava Martinů

6.1. Studentská léta (1903 - 1910)

Už v osmi letech skládá smyčcový kvartet, který byl významný především tím, že s ním uspěl u přijímací zkoušky na Konzervatoř. Byl to programní smyčcový kvartet Tři Jezdci, kde se nechal inspirovat baladou Jaroslava Vrchlického. Obsazení kvartetu je klasické, dvoje housle, viola a violoncello a má pět vět: Allegro non troppo - Largo - Andante - Allegro - Andante.⁵⁹ Z období studií na konzervatoři psal převážně pro smyčcové nástroje s doprovodem klavíru a občas písně.

Tato skladba je významná nejen tím, že patří mezi první, ale dokonce ji s sebou vzal na přijímací zkoušky na konzervatoř, kde s ní u odborné poroty uspěl. V roce 1906 úspěšně vykonává přijímací zkoušku na Konzervatoř a začíná studovat hru na housle. V roce 1907 pokračuje skladbou Posvícení pro flétnu a komorní smyčcový orchestr, který má složení: troje housle, viola, dvoje violoncella kontrabas. Skladba má tři části: Andante - Allegro - Allegro vivo. V roce 1909 vzniká Elegie pro housle a klavír.

Elegie pro housle a klavír se řadí mezi jeho nejranější skladby. Tato skladba jako všechny jeho raná díla, má klavírní part než housle. Sólové housle mají za úkol hrát především melodii. Tato skladba není vlastně pro posluchače ničím zajímavá. Není v ní ani náznak virtuozity, žádné rychlé pasáže ani technika. K jeho prvotinám se ještě řadí Dumky a Klavírní skica.

Na podzim přestupuje z houslové třídy do třídy varhanní, kde se učil již řádně i kompozici. Během letních prázdnin pracuje na dvou velké orchestrálních dílech: Smrt Tintagilova a Anděl smrti.⁶⁰

⁵⁹ Databáze pramenů Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/25

⁶⁰ Bohuslav Martinů: Život v datech.[online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1903-1910/>

K jeho dalším dílům patří Romance pro housle a klavír⁶¹ a druhou v pořadí je Koncert pro housle a klavír⁶². Kromě těchto dvou kompozic ještě vzniká řada písní s doprovodem klavíru.⁶³

6.2. Mladistvá tvorba (1910 – 1918)

Další tvůrčí období Bohuslava Martinů už je opět vyspělejší. Martinů se oprostil od základních kompozičních postupů, a tím si vytyčil svůj vlastní osobitý styl. Z počátku není jeho tvorba nijak úspěšná, až roku 1912 vzniká první zdařilejší kompozice a tou je klavírní cyklus Loutky. Tato skladba se stává brzy velmi populární a je určena převážně začínajícím klavíristům. V tomto období sužuje jeho tvorbu hlavně první světová válka. Naštěstí je oprostěn od vojenské povinnosti z důvodu ne příliš dobrého zdraví a tak se může dále věnovat komponování. Uchýlí se tedy do rodné Poličky a v místní Měšťanské škole začíná učit hru na housle. V době války píše pro smyčcové nástroje a také balet „Kdo je na světě nejmocnější“.⁶⁴

Postup komponování u Bohuslava Martinů se zcela liší od ostatních skladatelů té doby. Martinů nedodržuje základní postupy jako harmonie, kontrapunkt a další. Tyto nové postupy byly uplatněny v několika desítkách skladeb, převážně z písní a drobných skladeb pro housle a klavír. Tyto drobné skladby neprezentoval oficiálně a byly prováděny pouze na zkoušku jeho blízkými přáteli.

V roce 1918 bylo Martinů už 28 let a myslel, že bude vyspělým skladatelem. Ale jak se zdálo, byl ve své tvorbě stále na počátku.

Trvalo dlouho, než se ve svém tvůrčím profilu našel. Doba hledání vlastního osobitého stylu nebrala konce. Začala se o něm šířit informace, jako o skladateli bez svého profilu. Dokonce si jeden hudební kritik a pedagog dovolil napsat o Martinů:

⁶¹ Wikipedie: Seznam děl Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_d%C4%9Bl_Bohuslava_Martin%C5%AF, 20.4.

⁶² Wikipedie: Seznam děl Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_d%C4%9Bl_Bohuslava_Martin%C5%AF

⁶³ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/1

⁶⁴ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1921---1930/>

*„jeho dílo bylo a zůstává rozkolísáno a neuceleno...“.*⁶⁵

V roce 1911 začíná komponovat skladbu Berceuse⁶⁶ pro housle s doprovodem klavíru. Tento typ skladby se obvykle píše v 6/8 taktu a podobá se ukolébavce. Další skladbou z tohoto roku je Adagio⁶⁷ opět pro housle a klavír.

V roce 1912 skládá Offertorium⁶⁸ pro housle a varhany. Dále mezi jeho kompozice patří Smyčcový kvartet⁶⁹. Další skladbou z roku 1912 je Andante pro smyčcové kvarteto⁷⁰, opět pro klasické uskupení: dvoje housle, viola a violoncello.⁷¹ Rukopis tohoto kvarteta je nezvěstný, je o něm pouze zmínka v monografii od přítele Bohuslava Martinů Miloše Šafránka.⁷²

Pak následuje Fantasie pro housle a klavír⁷³, kterou složil přímo v Poličce. Další skladbou, která měla úspěch, byla Dvě nocturna pro smyčcové kvarteto⁷⁴. Tato skladba měla premiéru 15. 8. 1912 na koncertě "Mládenecké kapely" v Poličce.⁷⁵ Interpreti byli kolegové a přátelé Bohuslava Martinů: Stanislav Novák, Bohuslav Martinů, Josef Vinter, J. Huska.⁷⁶ Přítel a kolega Bohuslava Martinů, Stanislav Novák, byl od roku 1913 členem České filharmonie a o čtyři roky později v letech 1917-1936 koncertním mistrem.⁷⁷

⁶⁵ Mihule 1974, s. 16

⁶⁶ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/71

⁶⁷ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/72

⁶⁸ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/51

⁶⁹ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/53

⁷⁰ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/15

⁷¹ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/15

⁷² Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/15

⁷³ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/4

⁷⁴ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/14

⁷⁵ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/14

⁷⁶ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/14

⁷⁷ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/people/public_view/319

V roce 1917 píše další komorní hudbu převážně pro smyčce. Komponuje Smyčcový kvartet Es dur⁷⁸. Tato skladba má tři věty: 1. Allegro vivo 2. Largo religioso 3. Largo - Allegro - Largo – Maestoso.⁷⁹ Tento Smyčcový kvartet Bohuslav Martinů nazval jako tzv. „nultý“ kvartet.⁸⁰

Na oslavu blížícího se konce první světové války píše Bohuslav Martinů kantátu Česká rapsodie pro baryton, smíšený sbor, orchestr a varhany.⁸¹ Tato skladba se sice neřadí do komorní tvorby, ale myslím si, že je pro tvorbu Bohuslava Martinů velmi důležitá. V roce 1918 komponuje Smyčcový kvartet č. 1. Ten má standardně čtyři věty: 1. Moderato-Allegro ma non troppo 2. Andante moderato 3. Allegro non troppo 4. Allegro con brio.⁸² Premiéru tohoto díla uvedlo Ševčíkovo kvarteto 10. října roku 1927 v Praze⁸³, čímž uvedlo tvorbu Bohuslava Martinů v podvědomí pražského publika. Tento kvartet byl také označován jako Smyčcový kvartet „Francouzský“. Právě v roce premiéry (1927), byl Bohuslav Martinů ve svém kompozičním vývoji již mnohem dále⁸⁴.

Tento „Francouzský“ kvartet je nejdelší z celé série tohoto typu skladeb. Ale i přesto si je Martinů vědom, že v této skladbě ještě nedosáhl zcela osobitého projevu. (Kvartet byl vydán posmrtně v roce 1973 nakladatelstvím Panton.)⁸⁵

V létě roku 1919 podniká mladý Martinů turné s orchestrem Národního divadla v Praze.⁸⁶ Téhož roku vydává Sonátu C dur pro housle a klavír. Tato skladba je poměrně rozsáhlá, má čtyři věty: 1. Allegretto (Moderato) 2. Scherzo: Largo - Presto 3. Andante (Largo) 4. Allegro.⁸⁷ Zvláštností této sonáty je její druhá

⁷⁸ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/413

⁷⁹ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/413, 20. 4

⁸⁰ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/413, 20. 4

⁸¹ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/402, 20. 4

⁸² Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/401, 20. 4.

⁸³ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/401, 20. 4

⁸⁴ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/401, 20. 4

⁸⁵ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/401, 20. 4

⁸⁶ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1911---1920/>

⁸⁷ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/404

věta, která svým tématem blahoslaví sekvenci Dies Irae.⁸⁸ Sonátu věnoval svým přátelům a napsal věnování: „Milým hochům Stáňovi a K. Šolcovi věnuji. Bohouš.“⁸⁹

V roce 1920 odcestuje do Prahy a do své rodné Poličky se už nevrátí.⁹⁰ Od září nastupuje jako řádný houslista do České filharmonie.

6.3. Meziválečné období (1919 – 1930)

Život v Poličce a jeho povolání učitele ho neuspokojovalo, a proto přijal nabídku v roce 1919 zúčastnit se jako houslista zájezdu Národního divadla po Evropě. Po svém návratu stále neměl představu o své nejbližší budoucnosti.

„Co budu dělat, nevím“⁹¹ píše z Poličky roku 1919 kolegovi Stáňovi Novákovi:

*„Jsem úplně bezradný a celý jako rozbitý. Ta cesta mi dala ránu. Poslechni, nemohli byste mne vzít aspoň pro začátek do Filharmonky jako koncertního mistra nebo sekundistu, anebo kdyby bylo místo na Vinohradech, jestli bych se tam mohl zatím uživit, protože nemohu dosud jet, anžto nemá peníze a klavír jsem ještě neprodal...- nezbyde mi, než zůstat nějaký čas v Praze, než bych to všecko zařídil a dostal pas atd. V Poličce nebudu rozhodně, to bych se tu musel ukousat a nemám taky žádné hodiny. Do Prahy se chystám na říjen a pak bych případně hned jel pryč, ale všecko závisí na pianě a prozatím tedy nemohu dělat nic“.*⁹²

Martinů by nejraději okamžitě vycestoval mimo rodnou zemi. Každý náznak vyjet za hranice by bral všemi deseti.

*„Ty projekty jsou ohromné s tím Švédskem i Amerikou, ale nicméně bych radši vypadnul hned. Do Švédska bych strašně rád jel, ale v první řadě musím do Prahy a z Prahy“.*⁹³

⁸⁸ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/404

⁸⁹ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/404

⁹⁰ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1911---1920/>

⁹¹ Mihule 1974, s. 25

⁹² Mihule 1974, s. 25

⁹³ Mihule 1974, s. 25

V roce 1922 se Martinů vydává do Anglie na koncert The English Singers⁹⁴ poznat tamní renesanční madrigaly. Po návratu v témže roce začíná studovat kompozici u Josefa Suka a skládá balet „Kdo je na světě nejmocnější“. ⁹⁵ V říjnu roku 1923 dostane stipendium do Paříže, kam odjíždí studovat skladbu k Albertu Rousselovi. Už tehdy ho Paříž jako město fascinovala svým řádem, město v sobě mělo rovnováhu a francouzská móda měla vkus. Ve Francii působila skupina skladatelů Pařížská šestka, která byla ovlivněna hlavně jazzem. A jedním ze členů byl Igor Stravinský. Právě ten seznámil Bohuslava Martinů s novými jazzovými prvky a folklorem. To byl impuls pro novou vlnu skladeb, která se inspirovala právě zmíněným folklorem. Mezi první skladbu s novým uplatněním lidovosti patřil balet Špalíček. Stejně jako se u Stravinského, i u Martinů se v jeho skladbách začínal objevovat vliv jazzu. Povedlo se mu to zejména v baletu Kuchyňská revue.

V roce 1923 skládá další komorní dílo, Smyčcové trio č. 1 pro housle, violu a violoncello. Trio má tři části: 1. Allegro 2. Andante 3. Poco allegro.⁹⁶ Na rukopisu této skladby je původní název „Trio pro housle, violu a violoncello“⁹⁷. V tom samém roce je v Praze uvedena premiéra baletu Istar, který skládal v letech 1918 – 1921. O rok později, 1924 začal komponovat Nonet č. 1 pro flétnu, hoboj, klarinet, fagot, lesní roh, housle, violu, violoncello a klavír⁹⁸. Tuto komorní skladbu dokončil v roce 1925 v Paříži. V Praze měla skladba premiéru v podání České filharmonie⁹⁹. Zajímavost o této skladbě je, že 1. a 2. věta je ztracena¹⁰⁰.

V roce 1925 skládá 2. smyčcový kvartet, kterým se zapíše do mezinárodního kontextu. O této skladbě měl Martinů již dobré mínění a roku 1925 píše:

⁹⁴ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 18. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1921---1930/>

⁹⁵ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 18. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1921---1930/>

⁹⁶ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 21. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/135

⁹⁷ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/135

⁹⁸ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/391

⁹⁹ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 21. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/391

¹⁰⁰ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 21. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/391

„Zdá se mi, že bude velmi pozoruhodný...Mám radost, že se mi práce daří“¹⁰¹.

Díky tomuto dílu se zasloužil o úspěch u nakladatelství Universal Edition Wien.¹⁰² Toto nakladatelství mu jeho 2. smyčcový kvartet vydalo s věnováním Novák - Frankovu kvartetu.¹⁰³ Má tři věty: 1. Moderato - Allegro vivace 2. Andante 3. Allegro¹⁰⁴. Premiéra byla v listopadu téhož roku v Berlíně a jako interpreti se představili členové Novák - Frankova kvarteta¹⁰⁵. Kritikům se skladba velmi líbila a u publika měla ohlas.

Novák - Frankovo kvarteto se počátkem roku 1928 rozpadlo, ale Martinů 2. smyčcový kvartet z koncertních pódíí nezmizel. Byl pravidelně zařazován do programů hudebních festivalů, např. Festival komorní hudby v Baden Badenu, či Pro Arte v Belgii.¹⁰⁶ Touto skladbou se Bohuslavu Martinů otevřely nové perspektivy pro jeho další skladatelskou dráhu.

V roce 1926 se setkává se svou budoucí manželkou Charlotte Quennehenovou a skladá orchestrální skladbu La Baggare¹⁰⁷ (Vřava). Ta měla premiéru na podzim roku 1927v Bostonu. Ta měla premiéru na podzim roku 1927 v Bostonu.

Rok 1928 je plný úspěšných mezinárodních vystoupení. Například v Paříži na festivalu Concerts Colonne je proveden Klavírní koncert č. 1, na festivalu v Bádenu Jazzová suita, v Sienně na festivalu Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu je uveden Kvartet č. 2, dále na festivalu v Coolidge v Pittsfieldu, Massachusetts a La Symphony (později název změněn na La Rhapsody) a v Bostonu je premiérován Smyčcový kvintet.

¹⁰¹Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/396

¹⁰² Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/396

¹⁰³ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/396

¹⁰⁴ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/396

¹⁰⁵ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/396

¹⁰⁶Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 20. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/396

¹⁰⁷Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 18. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1921---1930/>

V roce 1930 píše Bohuslav Martinů Pět krátkých kusů pro klavírní trio a Koncert č. 1 pro violoncello a orchestr.¹⁰⁸ Právě tento koncert premiéruje španělský cellista a skladatel počátku 20 století Gaspar Cassadó¹⁰⁹ v Berlíně.

6.4. Tvorba v Paříži (1930 - 1940)

V polovině roku 1930 se Bohuslav Martinů pokouší o nový směr v jeho tvorbě. Píše Klavírní trio č. 1, které je oproti jiným skladbám Bohuslava Martinů výrazně odlišné. Tato skladba má vytříbený styl s prvky polyfonie. Krátce před napsáním této skladby se Martinů vyjadřuje ke svému kompozičnímu stylu:

„Můj vývoj nesměřuje k Bachovi, nýbrž k té zářné ideji čistého kontrapunktu, která existovala již dávno pře Bachem a jejímž on byl zástupcem. Čistý kontrapunkt se mi zdá jediným materiálem, z něhož lze ukout hudební formy silné a trvalé.“¹¹⁰

Bohuslav Martinů je s touto skladbou velmi spokojen, protože toto dílo překonává jeho dosavadní tvorbu. V této skladbě nejdeme prvky neoklasicismu, tedy spíše neobaroka díky polyfonní stavbě skladby. Jeho typ skládání směřuje spíše k homofonní sazbě.

V roce 1931 je Bohuslav Martinů zvolen členem České akademie věd a umění. Jeho jazzová suita Kuchyňská revue je provedena v cyklu Concerts Cortot a záhy ji vydává nakladatelství Leduc.

V roce 1932 Martinů dostává telegram z Washingtonu, kde bylo uvedeno, že získává 1. cenu nadace Elisabeth Sprague – Coolidge ve Washingtonu¹¹¹. Zmíněný telegram považoval za omyl, a nebýt jeho přítele houslisty Samuela Dushkina nebral by tuto informaci Martinů vážně. Díky finančním prostředkům, které byly součástí ceny, si mohl koupit své vlastní pianino.¹¹²

¹⁰⁸ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 18. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1921---1930/>

¹⁰⁹ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 18. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1921---1930/>

¹¹⁰ Mihule 1974, s. 61

¹¹¹ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1931---1939/>

¹¹² Charlotte Martinů: Můj život s Bohuslavem Martinů, Edition Supraphon Praha, 1971, str. 25-26

V podobném duchu jako Klavírní trio č. 1 složil v roce 1933 Concertino pro klavírní trio a smyčcový orchestr,¹¹³ které mělo premiéru o tři roky později v Basileji. Tehdy skladbu premiérovalo Trio Hongrois, jejímž členy byli: houslista Walter Kägi, violoncellista Richard Sturzenegger, klavírista Tibor Harsanyi a jako dirigent se představil Paul Sacher.¹¹⁴

V dalším roce 1934 je Martinů zvolen do výkonného výboru do jedné z nejprestižnější pařížské společnosti pro soudobou hudbu Société Triton. V roce 1935 vznikají skladby na objednávku Pražského rozhlasu, a v České filharmonii se připravuje premiéra jeho Koncertu č. 2 pro klavír a orchestr.

V dubnu roku 1936 Bohuslav Martinů dokončuje svou operu „Julietta aneb Snář“. K napsání libreta se Bohuslav Martinů nechal inspirovat francouzskou hrou. Původně chtěl libreto komponovat přímo na francouzský text, ale později od té myšlenky brzy upustil.¹¹⁵

V roce 1937 se Bohuslav Martinů seznamuje se svou budoucí žačkou a skladatelkou Vítězslavou Kaprálovou. V létě skládá pro rozhlas kantátu Kytice, která byla věnována jeho příteli, kterého poznal v Paříži, malíři Janu Zrzavému.

Kantáta obsahuje cyklus skladeb na texty české lidové poezie pro sóla, smíšený a dětský sbor a malý orchestr. Skladba byla napsána na objednávku Českého rozhlasu.¹¹⁶ Další skladbou, která vzniká v roce 1937 je Concerto grosso pro komorní orchestr. Tuto skladbu věnuje dirigentu Charlesi Munchovi.¹¹⁷

Dále komponuje Sonátu pro flétnu, housle a klavír, která má čtyři věty: 1. Allegro poco moderato; 2. Adagio; 3. Allegretto; 4. Moderato (poco Allegro).¹¹⁸ Skladba měla premiéru v Pařížském Radiu France, 1. července 1937 a premiéru provedl soubor Trio Moyse a byla věnována paní Blanche Honegger (manželce

¹¹³ Mihule 1974, s. 61

¹¹⁴ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 25. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/56

¹¹⁵ Mihule 1974, s. 89

¹¹⁶ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_search

¹¹⁷ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1931---1939/>

¹¹⁸ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 24. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/179

Louise Moyse). Louis Moyse, podle kterého byl soubor pojmenován, byl významným francouzským flétnistou.¹¹⁹

Tento rok je pro Bohuslava Martinů významný v různých hudebních žánrech. Dokončil v něm nejvýznamnější díla jako operu Julietta, kantátu Kytice a Concerto grosso pro komorní orchestr. Concerto grosso je jedna ze skladeb, kde se Martinů nechal inspirovat barokní kompoziční technikou.

Na konci roku 1937 začal Bohuslav Martinů pracovat na komorní skladbě pro dechové trio (hoboj, klarinet, fagot), která nese název Čtyři madrigaly. K napsání této komorní skladby ho inspiroval soubor The English Singers, na jehož koncertě uskutečněném v Praze v roce 1922 osobně byl.¹²⁰ Čtyři madrigaly pro hoboj, klarinet a fagot, jsou věnovány vynikajícímu pařížskému souboru Trio d'Anches, který uvedl premiéru této skladby roku 1938 v Paříži. Skládá se ze čtyř vět: 1. Allegro moderato; 2. Lento; 3. Poco allegretto; 4. Poco allegro.¹²¹

Po úspěšné premiéře těchto Čtyř madrigalů Bohuslav Martinů napsal ještě několik skladeb v komorním duchu. Například Madrigalovou sonátu pro flétnu, housle a klavír, kterou vydal v roce 1924. Společným rysem těchto dvou zmiňovaných skladeb je polyfonní struktura.¹²²

Obrázek 14 - Soubor Trio d'Anches de Paris

¹¹⁹ Wikipedie: Louis Moyse. [online][cit. 25. 4. 2018]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Louis_Moyse

¹²⁰ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 24. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/190

¹²¹ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 25. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/190

¹²² Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 24. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/190

Rok 1938 je pro Bohuslava Martinů klíčovým. Skládá řadu významných děl jako např. *Tre ricercari* pro komorní orchestr¹²³, dále *Concertino* pro klavír a orchestr, 5. smyčcový kvartet.¹²⁴ Na objednávku houslisty Paula Sachera píše Dvojkonzert pro dva smyčcové orchestry, klavír a tympány.¹²⁵

Situace v Evropě z blížící se válkou je stále horší a z domova přicházejí špatné zprávy. V roce 1938 píše domů:

„Samozřejmě jsem se přihlásil na legaci, v případě konfliktu by mne jistě potřebovali pro nějaké práce, i Charlottu.“¹²⁶

Bohuslav Martinů se zapojuje do jednotné fronty odporu¹²⁷ a projevuje se jako vlastenec. V květnu roku 1939 píše do místního časopisu:

„Jiný příklad krátce po vyhlášení Protektorátu z Paříže. Mělo zde svůj recitál rakouské kvarteto, jedno z nejlepších světových těles. Po ukončení svého programu prohlásil primárius kvarteta, že přidají na počest Československa volnou větu z Dvořákova kvartetu. Celý sál povstal a obecenstvo vyslechlo skladbu stojíc – jakoby národní hymnu. Jak kvartetní sdružení svým krásným činem, tak i obecenstvo svým spontánním povstáním chtělo ucítiti hudbu, jež je nezvratným důkazem toho, že náš národ existuje a že budeme potud, pokud naše hudba bude a že nikdo nemůže tuto sílu ani zakázat, ani zničit, ani omezit. A i kdyby byl utlačen náš jazyk, česká melodie bude stále mluvit o našem národě, o našich radostech a slastech i o našem smutku a hoři, o starostech, naději i víře, a dokáže takto, že národ, který má svoji hudbu, nemůže ani zmizet, ani zaniknout“.¹²⁸

V témže roce Bohuslav Martinů začíná přemýšlet o tom, že opustí Evropu. Špatná situace, která se nelepšila, k emigraci přímo vyzývala. V tomto roce vzniká pouze hrstka skladeb. Sonáta pro violoncello č. 1 a dvě tria. Zmíněnou

¹²³ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1931---1939/>

¹²⁴ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 18. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1931---1939/>

¹²⁵ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 18. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1931---1939/>

¹²⁶ Mihule 1974, s. 108

¹²⁷ Mihule 1974, s. 108

¹²⁸ Mihule 1974, s. 108

violoncellovou sonátu premiéroval Pierre Fournier spolu s Rudolfem Firkušným v Paříži roku 1940.¹²⁹

*„vyvolala tehdy hluboký dojem, snad svou dramatickou náplní, snad provedením a všeobecnou válečnou náladou. Byl to jakoby poslední pozdrav, paprsek světla z lepšího světa (což je úsudek přítomných, nikoli můj vlastní). Na několik minut jsme chápali, co hudba může dát, a zapomněli na skutečnost“*¹³⁰ píše o Sonátě Martinů.

V roce 1940 komponuje ještě další komorní skladby: Promenády pro flétnu, housle a klavír a Bergerettes pro housle violoncello a klavír. Tyto dvě skladby již prokazují osobitý styl Bohuslava Martinů.¹³¹

Obrázek 15 -Pierre Fournier¹³²

6.5. Tvorba v Americe (1941 - 1945)

Do Ameriky přichází Bohuslav Martinů už jako známý skladatel, kterého si zde všichni považují. Od počátku roku 1941 se mu ale moc nedaří, píše pouze jednu skladbu v neobarokním stylu Concerto da camera.¹³³ Po několika měsíční pauze vznikají další dvě komorní díla: Violoncellová sonáta č. 2 a Klavírní kvartet.¹³⁴ Právě zmíněnou Violoncellovou sonátu č. 2 komponuje v druhé polovině

¹²⁹ Databáze Institutu Bohuslava Martinů. [online][cit. 24. 4. 2018]. Dostupné z: http://database.martinu.cz/works/public_view/199

¹³⁰ Mihule 1974, s. 107

¹³¹ Mihule 1974, s. 107

¹³² Pinterest. [online][cit. 26. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.pinterest.co.uk/pin/454230312399378880/>

¹³³ Mihule 1974, s. 116

¹³⁴ Mihule 1974, s. 116

roku 1941 na Jamaice. Zde pobýval s přítelem violoncellistou Frankem Rybkou, pro kterého byla také tato skladba napsána. Zkomponoval drobnou skladbu i pro jeho ženu s názvem Dumka pro klavír.¹³⁵ Bohuslav Martinů se cítil na Jamaice mnohem lépe, než ve městě mrakodrapů. Píše o tom domů:

*„v malé vilce se zahrádkou a je tu větší klid než ve městě a také je možno lépe pracovat i si odpočinouti. New York je ohromné město, kde se nelze zastavit, a tak jsem se rozhodl ještě užít trochu přírody, protože je zde teď zvané indiánské léto, až do prosince je krásně. Na zimu asi přijedeme do New Yorku.“*¹³⁶

Lépe se mu začne dařit v roce 1942, kdy se dostává do svého skladatelského režimu. V létě téhož roku na pozvání Segeje Kusevického vyučuje na kurzech v Berkshire Music Center.¹³⁷ Poté i na Mannes School of Music v New Yorku a dále od roku 1948 na univerzitě v Princetonu.¹³⁸ A na konci roku vzniká spolu s dalšími komorními skladbami Variace na Rossiniho téma pro violoncello a klavír. K nápadu složit tyto variace, mu posloužil motiv z Rossiniho opery Mojžíš.¹³⁹

A ještě v témže roce na Jamaice skládá i další skladbu a tou je Klavírní kvartet. Bohuslav Martinů tuto skladbu píše už jako neoklasik s lyrickými pasážemi. Martinů pomalu upouští od barokních figur a melodických ozdob, které používal při komponování dřívějších skladeb.

V těchto skladbách Bohuslav Martinů dává najevo, že dospěl k novým kompozičním postupům a těžko bychom v té době našli skladatele, který by se mu v kompoziční technice mohl vyrovnat.¹⁴⁰ S tímto dalším stylem Bohuslava Martinů se pojí i vliv lidové písně, kterou využívá v roce 1942 při komponování Nového Špalíčku pro zpěv a klavír.

V roce 1943 skládá Koncert pro dva klavíry a orchestr. Pro kolegu houslistu Mishu Elmanna vzniká Koncert č. 2 pro housle a orchestr.¹⁴¹ Misha Elmann byl na premiéře 1. symfonie Bohuslava Martinů a dílo ho natolik nadchlo, že poprosil

¹³⁵ Mihule 1974, s. 116

¹³⁶ Mihule 1974, s. 117

¹³⁷ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1940---1950/>

¹³⁸ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1940---1950/>

¹³⁹ Mihule 1974, s. 121

¹⁴⁰ Mihule 1974, s. 117

¹⁴¹ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1940---1950/>

Bohuslava Martinů o napsání houslového koncertu.¹⁴² O rok později komponuje Sonátu č. 3 pro housle a klavír a konec 2. světové války oslaví skladbou Česká rapsodie pro housle a klavír.¹⁴³ Na jaře roku 1944 ještě vzniká cyklus písní Písničky na dvě stránky.

Během amerického období složil čtyři symfonie. Podnět ke složení první symfonie mu dal dirigent Sergej Kusevickij, který tím chtěl uctít památku své ženy Natálie Kusevické.¹⁴⁴ Po delší odmlce Martinů píše:

„Práci jsem odkládal od měsíce k měsíci, až v květnu 1942 jsem položil na papír první akordy. Jako zvláštní podrobnost uvádím, že tyto dva akordy mne pronásledovaly jako téma už od ledna a že jsem je zcela logicky zamítal. Nelze přece položit nebo utvořit téma z dvou akordů (h moll, H dur). A přece jsem se nemohl dostat přes ně, až v květnu jsem náhle našel formu i orchestraci, kterou nyní mají, a celá první věta mi najednou vyrostla, jako by byla schována za tímto úvodem.“¹⁴⁵

Další skladbou z toho období je Madrigalová sonáta pro flétnu, housle a klavír.¹⁴⁶ Byl k ní vyzván svým přítelem a francouzským flétnistou Marcelem Moysem. V roce 1943 skládá Koncert pro dva klavíry a orchestr a v den dokončení tohoto díla skicuje první takty Koncertu č. 2 pro housle a orchestr.¹⁴⁷ V roce 1944 skládá Sonátu č. 3 pro housle a klavír a Trio pro flétnu, violoncello a klavír.

¹⁴²Symfonický orchestr Českého rozhlasu. [online][cit. 26. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/socr/skladby/zprava/koncert-pro-housle-a-orchestr-c-2--1325673>

¹⁴³ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1940---1950/>

¹⁴⁴ Mihule 1974, s. 119

¹⁴⁵ Mihule 1974, s. 119

¹⁴⁶ Mihule 1974, s. 121

¹⁴⁷ Mihule 1974, s. 121

Obrázek 16 - Houslista Misha Elmann¹⁴⁸

V roce 1945 se Martinů dozvídá po smrti své matky a jeho kolegy Stanislava Nováka a ani rok 1946 není pro Martinů zrovna šťastný. Dne 17. července, během jeho pobytu ve městě Great Barrington (Massachussets)¹⁴⁹, kde byl pozván k vyučování skladby, spadl z nezajištěné terasy. Zotavoval se velmi pomalu a následky úrazu si bohužel nesl do konce svého života. Podle jeho přátel se změnilo jeho chování, byl na vše velmi citlivý a často si stěžoval bolesti hlavy. K tomu se přidala bolest pravého ucha a hučení v hlavě. I přes všechny obtíže ale skládal dál. Na přání dirigenta Paula Sachera skládá v témže roce Toccatu e due canzoni¹⁵⁰ pro jeho komorní orchestr v Basileji.¹⁵¹

¹⁴⁸ Wikipedie: Misha Elmann, 2018. [online][cit. 25. 4. 2018]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Mischa_Elman

¹⁴⁹ Časopis Harmonie, 2018. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/posledni-leta-bohuslava-martinu.html>, dostupné online ze dne: 19. 4. 2018

¹⁵⁰ Bohuslav Martinů: Život v datech, 2018. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1940---1950/>

¹⁵¹ Bohuslav Martinů: Život v datech, 2018. [online][cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1940---1950/>

V roce 1947 vznikají Tři madrigaly pro housle a violu.¹⁵² O rok později skládá Klavírní koncert č. 3.¹⁵³

Tou dobou stále myslel na návrat do své vlasti, ale nakonec tuto myšlenku opustil a zůstal v emigraci. Na podzim nastupuje jako profesor skladby na Princeton University¹⁵⁴ do New Jersey. Tam vyučuje až do roku 1951. V tomto samém roce ještě Bohuslav Martinů komponuje dvě komorní díla: Smyčcový kvartet č. 7 a Kvartet pro hoboj, housle, violoncello a klavír.¹⁵⁵

V roce 1949 skládá na objednávku Paula Sachera Koncertantní symfonii pro housle, violoncello, hoboj, fagot a komorní orchestr.¹⁵⁶

V říjnu roku 1950 komponuje ještě Duo č. 2 pro housle a violu. Obě dvě skladby uvedli blízcí přátelé Bohuslava Martinů, sourozenci Joseph a Lillian Fuchsovi.¹⁵⁷

V roce 1951 začíná komponovat Symfonickou fantasii – Symfonii č. 6, za kterou získává cenu Kruhu newyorských hudebních kritiků. V témže roce vzniká také Serenáda pro housle, violu, violoncello a dva klarinety. Jeho americké období se uzavírá získáním ceny v New Yorku za nejlepší provedení opery (opera Veselohra).¹⁵⁸

¹⁵² Bohuslav Martinů: Život v datech, 2018. [online][cit. 19. 4: 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1940---1950/>

¹⁵³ Bohuslav Martinů: Život v datech, 2018. [online][cit. 19. 4: 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1940---1950/>

¹⁵⁴ Bohuslav Martinů: Život v datech, 2018. [online][cit. 19. 4: 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1940---1950/>

¹⁵⁵ Mihule 1974, s. 140

¹⁵⁶ Bohuslav Martinů: Život v datech, 2018. [online][cit. 26. 4: 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1940---1950/>

¹⁵⁷ Mihule 1974, s. 140

¹⁵⁸ Bohuslav Martinů: Život v datech, 2018. [online][cit. 19. 4: 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1951---1959/>

Obrázek 17 - Joseph a Lillian Fuchsovi¹⁵⁹

6.6. Poslední tvůrčí období (1951 - 1959)

Bohuslav oslavil své šedesáté narozeniny a s chutí se vrhl do nové práce. Nyní měl dostatek času pracovat na velkých dílech. Bohužel také přicházely neradostné zprávy z domova:

*„Nějak se mi moc stýská po domově, po našich kopcích, ale nezdá se, že se tam tak brzo podívám. Z domů nemám pěkné zprávy – všude mne teď odstrkují, jako bych nikdy nebyl napsal českou muziku, ačkoli zde mne stále považují za českého skladatele. Tak je to nemilý pocit když člověk celý život sledoval něco a často ve svůj neprospěch – a nakonec mu někdo vyčítá, že nebyl dost český. Já nemám mnoho času na to vše myslet, ale přece to je jaksi nesprávné. Ovšem, časy jsou teď jiné a ono to na mé práci mnoho nezmění, protože je stále česká a spojena s domovem, tak se už musíme do toho vžítí a počkat, až co z toho historie udělá“.*¹⁶⁰

V tomto období Martinů připravoval novou symfonickou kompozici, která uzrávala. Vznikala teprve první věta Symfonické fantasie.

V létě roku 1951 tráví Martinů prázdniny ve společnosti varhaníka a violoncellisty Franka Rybky a putují spolu po USA. Podnikají výlety po horách, občas lovení ryb, ale Bohuslav Martinů nezahálí a pilně se připravuje na novou sezónu. Až do podzimu zůstává na venkově a připravuje se na přesun do New Yorku.

¹⁵⁹ Local 802 AFM. [online][cit. 26. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.local802afm.org/wp-content/uploads/2016/03/Pic006.jpg>

¹⁶⁰ Mihule 1974, s. 146

V tom samém roce (1951) začíná psát Serenádu pro housle, violu, violoncello a dva klarinety a Pastorely pro pět zobcových fléten, klarinet, dvoje housle a violoncello. Tato skladba o třech větách byla věnována rodině Trrapových. Toto vokální uskupení vystupovalo po světě pod názvem „Trapp Family singers“.¹⁶¹

Mezi jeho poslední skladby, které před odjezdem do Evropy stihl napsat, bylo Rhapsody – Concerto pro violu a orchestr. Tato skladba vznikla na zakázku sólisty clevelandského orchestru Jaši Weisse. Martinů na této skladbě pracoval usilovně od března roku 1952 zhruba do poloviny dubna. Konečně napsal dílo, kterým přesvědčil hudební kritiky. V roce 1952 získává Bohuslav Martinů americké občanství.

V dalším roce 1953 odjíždí z Ameriky a získává roční stipendium Guggenheimovy nadace. S manželkou Charlotte se usazuje v Nice a žije převážně ve Francii. Později se stěhují do Švýcarska a Itálie. V roce 1954 skládá Klavírní sonátu a v témže roce poznává řeckého básníka a dramatika Nikose Kazantzakise. Ten ho později inspiroval k napsání opery Řecké pašije.¹⁶²

Rok 1955 je pro Bohuslava Martinů velmi plodným rokem. Daří se mu komponovat nespočetně mnoho děl. Mezi nejznámější patří oratorium Epos o Gilgamešovi, Koncert pro hoboj a malý orchestr (psaný na objednávku Jiřího Tancibudka, hobojisty českého původu) a orchestrální Fresky Piero della Francesca a dále jeho známá kantáta Otvírání studánek.

V roce 1956 komponuje Klavírní koncert č. 4. Velmi intenzivně pracuje na opeře Řecké pašije.

Na konci roku 1956 se na několik měsíců vrací na americký kontinent, kde skládá Klavírní koncert č. 4. V témže roce v květnu pak Ameriku definitivně opouští. V roce 1957 se na pozvání manželů Sacherových společně s Charlotte usadí v Schönenbergu, kde skládá Klavírní koncert č. 5.

V roce 1958 se u Bohuslava Martinů objeví první zdravotní komplikace.¹⁶³ I přesto v dalším roce vzniká mnoho skladeb. Dokončuje Nonet č. 1, České

¹⁶¹ Mihule 1974, s. 147

¹⁶² Bohuslav Martinů: Život v datech. [online].[cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1951---1959/>

¹⁶³ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online].[cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1951---1959/>

madrigaly pro pět sólových hlasů, Komorní hudbu č. 1 a dvě kantáty Proroctví Izaiášovo a Mikeš z hor.

Dne 28. srpna umírá v kantonální nemocnici v Liestalu u Basileje. Jeho ostatky jsou v roce 1959 převezeny ze Švýcarska do Poličky.¹⁶⁴

Obrázek 18 - Poslední období Bohuslava Martinů¹⁶⁵

¹⁶⁴ Bohuslav Martinů: Život v datech. [online][cit. zed ne 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.martinu.cz/cz/martinu/zivot-v-datech/1951---1959/>

¹⁶⁵ Harmonie line: Poslední léta Bohuslava Martinů. [online][cit. 26. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.casopisharmonie.cz/rozhovory/posledni-leta-bohuslava-martinu.html>

7. Seznam komorních skladeb Bohuslava Martinů

Dua:

- Elegie pro housle a klavír (1909)
- Romance pro housle a klavír (1910)
- Koncert pro housle a klavír (1910)
- Berceuse pro housle a klavír (1911)
- Adagio pro housle a klavír (1911)
- Offertorium pro housle a klavír (1912)
- Fantasie pro housle a klavír (1912)
- Sonáta C dur pro housle a klavír (1919)
- Sonáta d moll pro housle a klavír (1926)
- Duo č. 1 pro housle a violoncello (1927)
- Impromptu - tři skladby pro housle a klavír (1927)
- Scherzo (Divertimento) pro flétnu a klavír (1929)
- Sonáta č. 1 pro housle a klavír (1929)
- Pět krátkých skladeb pro housle a klavír (1930)
- Arietta pro housle a klavír (1930)
- Arietta pro violoncello a klavír (1930)
- Snadné etudy pro dvoje housle (1930)
- Nokturna – čtyři etudy pro violoncello a klavír (1931)
- Pastorely – šest kusů pro violoncello a klavír (1931)
- Miniaturní suita – sedm lehkých kusů pro violoncello a klavír (1931)
- Sedm arabesek pro housle a klavír (1931)
- Sedm arabesek pro violoncello a klavír (1931)
- Sonáta č. 2 pro housle a klavír (1931)
- Rytmické etudy pro housle a klavír (1932)
- Intermezzo pro housle a klavír (1937)
- Sonatina pro housle a klavír (1937)
- Sonáta č. 1 pro violoncello a klavír (1939)
- Sonáta č. 2 pro violoncello a klavír (1941)
- Variace na Rossiniho téma pro violoncello a klavír (1942)
- Pět madrigalových stancí pro housle a klavír (1943)
- Sonáta č. 3 pro housle a klavír (1944)
- Sonáta pro flétnu a klavír (1945)
- Česká rapsodie pro housle a klavír (1945)
- Tři madrigaly (Duo č. 1) pro housle a violu (1947)
- Duo č. 2 pro housle a violu (1950)
- Sonáta č. 3 pro violoncello a klavír (1952)
- Sonáta pro violu a klavír (1955)
- Sonatina pro klarinet a klavír (1956)
- Sonatina pro trubku a klavír (1956)
- Divertimento pro dvě zobcové flétny (1957)
- Duo pro housle a violoncello č. 2 (1958)

- Dvě skladby pro dvě violoncella (1959)
- Variace na slovenskou lidovou píseň pro violoncello a klavír (1959)

Tria s klavírem:

- Klavírní trio č. 1 „Cinq pièces brèves“ (1930)
- Sonatina pro dvoje housle a klavír (1930)
- Sonáta pro dvoje housle a klavír (1932)
- Serenáda č. 2 (1932) pro dvoje housle a violu (1932)
- Smyčcové trio č. 2 (1934)
- Sonáta pro flétnu, housle a klavír (1937)
- Trio pro flétnu, housle a fagot (1937)
- Čtyři madrigaly pro hoboj, klarinet a fagot (1938)
- Bergerettes pro housle, violoncello a klavír (1939)
- Promenády pro flétnu, housle a cembalo (1939)
- Madrigalová sonáta pro flétnu, housle a klavír (1942)
- Trio pro flétnu, violoncello a klavír (1944)
- Klavírní trio č. 2 d moll (1950)
- Klavírní trio č. 3 C dur (1951)

Tria bez klavíru:

- Smyčcové trio č. 1 (1923) nezvěstné
- Serenáda č. 2 (1932)

Kvartety:

- Smyčcový kvartet „Tři jezdci“ (1903)
- Smyčcový kvartet op. 69 (1912)
- Andante pro smyčcové kvarteto (1912)
- Dvě nokturna pro smyčcové kvarteto (1912)
- Smyčcový kvartet es – moll (1917) nezvěstný
- Smyčcový kvartet Es dur (1917)
- Smyčcový kvartet č. 1 „Francouzský“ (1920 – 1921)
- Smyčcový kvartet č. 2 (1925)
- Smyčcový kvartet č. 3 (1929)
- Smyčcový kvartet č. 4 (1937)
- Smyčcový kvartet č. 5 (1938)
- Kvartet pro klavír, housle, violu a violoncello (1942)
- Smyčcový kvartet č. 6 (1946)
- Smyčcový kvartet č. 7 „Concerto da camera“ (1947)
- Kvartet pro hoboj, housle, violoncello a klavír (1947)
- Mazurka – Nokturno pro hoboj, dvoje housle a violoncello (1949)

Kvartety pro různá nástrojová obsazení:

- Kvartet pro klarinet, lesní roh, violoncello a malý bubínek (1924)

Kvintety:

- Klavírní kvintet („nultý“, 1911)
- Smyčcový kvintet pro dvoje housle, dvě violy a violoncello (1927)
- Dechový kvintet (1930) neznámý
- Klavírní kvintet č. 1 (1933)
- Klavírní kvintet č. 2 (1944)
- Serenáda pro dva klarinety, housle, violu a violoncello (1951)

Sextety:

- Sextet pro dechové nástroje (flétnu, hoboj, klarinet, dva fagoty a klavír), (1929)
- Serenáda č. 1 pro klarinet, lesní roh, troje housle a violu (1932)
- Smyčcový sextet pro dvoje housle, dvě violy a dvě violoncella (1932)
- Komorní hudba č. 1 pro klarinet, housle, violu, violoncello, harfu a klavír (Musique de chambre No. 1, 1959)

Septety:

- Ronda (Les Rondes) – suita tanců pro hoboj, klarinet, fagot, trubku, dvoje housle a klavír (1930)
- Serenáda č. 3 pro hoboj, klarinet, čtyři housle a violoncello (1932)
- Fantasie pro teremin, hoboj, klavír a smyčcový kvartet (1944)

Okteta:

- Posvícení pro flétnu a smyčcový orchestr (1907)

Nonety:

- Nonet č. 1 pro flétnu, hoboj, klarinet, lesní roh, fagot, housle, violu, violoncello a klavír (1925)
- Pastorely ze Stowe (Pastorals) pro pět zobcových fléten, klarinet, dvoje housle a violoncello. (1951)
- Nonet č. 2 pro flétnu, hoboj, klarinet, lesní roh, fagot, housle, violu, violoncello a kontrabas (1959)

Serenády pro různé uskupení nástrojů:

- Serenáda č. 1 pro klarinet, lesní roh, troje housle a violu (1932)
- Serenáda č. 2 pro dvoje housle a violu (1932)
- Serenáda č. 4 (Divertimento) pro housle, violu, hoboj, klavír a smyčcový orchestr (1932)
- Serenáda pro dva klarinety, housle, violu a violoncello (1951)

Jiné soubory:

- Jazzová suite pro 11 nástrojů (1928)

8. Závěr

V této práci jsem se zaměřila na komorní tvorbu Bohuslava Martinů. Tento skladatel i přes všechny životní události zkomponoval mnoho děl. Dostal stipendium, které mu umožnilo dostat se do Paříže, kde studoval pod vedením významného skladatele A. Roussela. Kvůli nepříznivé situaci v Evropě způsobené druhou světovou válkou, byl skladatel Bohuslav Martinů donucen emigrovat za oceán. Cesta to nebyla jednoduchá, ale díky pomoci svých přátel, se mu nakonec podařilo odcestovat až na americký kontinent, kde složil svá nejvýznamnější díla. Přestože emigroval do Ameriky, tak ho situace v Československu po zbytek války velmi trápila a s největší pravděpodobností i významně ovlivnila i jeho dílo. Jeho díla se dodnes hrají všude ve světě a jeho odkaz překonal jeho samého.

Použitá literatura

- MIHULE, Jaroslav, 1966. *Bohuslav Martinů*. Praha: Státní hudební vydavatelství. 75 s. Sign.: MAR 503c
- NEDBAL, Miloslav, 1965. *Bohuslav Martinů*. Praha: Panton. 86 s. ISBN 35-429-65.
- HEJZLAR, Tomáš, 1989. *Bohuslav Martinů*. Praha: Horizont. 148 s. ISBN 80-7012-016-9.
- MARTINU, Charlotte, 1971. *Můj život s Bohuslavem Martinů*. Praha: Edition Supraphon. 144 s.
- MIHULE, Jaroslav, 1974. *Bohuslav Martinů: Profil života a díla*. Praha: Editio Supraphon. 261 s. Sign.: MAR 504
- Kolektiv autorek: PhDr. Blanka Červíková, PhDr. Svatava Barančicová, Eva Gebauerová, Ludmila Pažoutová, Marie Valtrová, 1990. *Bohuslav Martinů: Bibliografický katalog*. Praha: Panton. 206 s. ISBN 80-7039-068-9.